

IZ SPOMINOV

Muzej narodne osvoboditve LRS zbira spomine preživelih borcev in aktivistov narodnoosvobodilne borbe. Ti spomini so za zgodovinarja pomemben vir, posebno za dogodke, o katerih niso ohranjeni sodobni pisani viri. Pa tudi če so le-ti ohranjeni, jih lahko spomini v marsičem dopolnijo in osvežijo. Uredništvo objavlja v tej številki dva odlomka iz spominov.

Adolf Arigler-Bodin

Delo v ljubljanskih ilegalnih ciklostilnih tehnikah

(Odlomek iz »Spominov na vojna leta 1941–1945«)

Po povratku iz partizanov sem nekaj časa ležal doma in si zdravil posledice velikih naporov. Dobil sem namreč vnetje žlez v gležnjih nad stopalom in nisem mogel hoditi. Pripomniti moram, da nihče v hiši, razen staršev, ni vedel za moj odhod v partizane, kar mi je omogočilo, da sem se brez skrbi zadrževal na svojem domu.

Nekako sredi novembra me je poklical »na pomoč« Mitja Ribičič, ki je v tehnikah imel ilegalno ime Ščuka. Čez noč sem moral pri njem doma narisati s tušem naslov za letak, ki je vseboval Stalinov govor ob 24. obletnici Oktobrske revolucije. Mitja pa je istočasno tipkal tekst. Oboje: naslov in tekst je bilo potem prefotografirano in napravljen kliše za letak, ki je še sedaj ohranjen v Muzeju NO. To pa ni bilo moje prvo delo za tehniko: Ze julija ali avgusta 1941 sem na prošnjo tov. Mitje nekajkrat narisal na matrice »glavo« Slovenskega poročevalca. Toda vse to ni bilo redno delo za ilegalno tehniko, temveč le priložnostna stvar, ker sem imel takrat v skojevski grupi tehnične fakultete druge naloge.

Proti koncu novembra 1941 pa me je tov. Albert Zornada-Marko definitivno vključil v aparat ilegalnih tehnik. Takrat me je nekega večera popeljal s seboj v Igriško ulico št. 6, kjer je stanoval tov. Stane Pogačar-Tepka, ki je bil zaposlen pri litografiji Čemažar kot šofer in kurjač. Ta naju je peljal čez dvorišče do stavbe, kjer se je nahajala litografija. Z dvorišča sva vstopila najprej v nekakšno zasilno delavnico, od tod pa navzdol po ozkih železnih stopnicah v kletni prostor, kjer sta bili dve peči za centralno kurjavo. Zadaž za kotli se je nahajalo pod betonsko ploščo majhno skrivališče za rotacijski ciklostil in barvo.

V tej kurilnici je bila Centralna ciklostilna tehnika KPS. Tu smo lahko razmnoževali samo ponoči, ko se je v litografiji nehalo delati. Vsak večer smo spodaj pri kotlih postavili provizorično mizo, na katero smo postavili ciklostil in na njem razmnoževali. To tehniko je takrat vodil tov. Zornada. Poleg njega pa sta ob mojem prihodu delala v njej še tovariša Stane Bajuk (padel v partizanih menda nekje na Dolenjskem) in tov. Fedor Reišter-Franko (padel 9. IX. 1942 v hajki na Jelovici). Pozneje, meseca decembra ali januarja, sta bila v to tehniko vključena še neka Sonja, po rodu Hrvatica ali Bosanka in še nek tovariš, doma nekje iz okolice Škofje Loke.

1. decembra 1941 sem bil sprejet v članstvo KPS. Ob tej priložnosti sem tudi dobil ilegalno ime Bodin, ki sem ga obdržal do osvoboditve.

Dobro se spominjam, da sem tisti dan, ko sem prvič prišel v tehniko, doma narisal na matrico »glavo« (naslov) za prvo številko »Mlade Slovenije«, ki smo jo še ta dan razmnožili v 3000 izvodih.

Ko sem se vključil v Centralno ciklostilno tehniko, je v Ljubljani delovalo več tako zvanih rajonskih ciklostilnih tehnik, ki so razmnoževale predvsem »Slovenskega poročevalca«, druge periodične publikacije, razne letake in podobno. Naša tehnika pa je bila namenjena predvsem za tisk zgodovine VKP(b), raznih brošur in sploh vsega, kjer je bila zahtevana večja kvaliteta. Redne publikacije, letake in podobno smo v tej tehniki razmnoževali samo v primeru, če so pri rajonskih ciklostilnih tehnikah nastopile nepredvidene zapreke, ki so onemogočale delo. Od 1. januarja 1942 dalje sem si v koledarček zapisoval, kaj je bilo razmnoženo takrat, ko sem bil jaz v tehniki. Iz zapiskov posnemam tole:

5. januarja 4 strani VII. poglavja VKP(b) v 1250 izvodih
7. januarja 8 strani VII. poglavja VKP(b) v 1250 izvodih
8. januarja 11 strani VII. poglavja VKP(b) v 1250 izvodih
9. januarja 12 strani V. poglavja VKP(b) v 1250 izvodih
10. januarja 1942 2 strani brošure »Dva mejnika v razvoju slovanske misli« v 3000 izvodih
27. januarja 2 strani iste brošure v 3000 izvodih
28. januarja 2 strani iste brošure v 3000 izvodih in eno stran pesmi Mateja Bora v 1550 izvodih
29. januarja 6 strani pesmi Mateja Bora v 1550 izvodih
30. januarja 6 strani pesmi Mateja Bora v 1550 izvodih
31. januarja 7 strani pesmi Mateja Bora v 1550 izvodih
1. februarja 6 strani pesmi Mateja Bora v 1550 izvodih
2. februarja 7 strani pesmi Mateja Bora v 1550 izvodih
3. februarja 5 strani pesmi Mateja Bora v 1550 izvodih
3. februarja 20 strani pesmi Mateja Bora v 200 izvodih
4. februarja 20 strani pesmi Mateja Bora v 200 izvodih

Zaradi dodatnega naročila smo morali naknadno razmnožiti še 200 izvodov pesmi.

9. februarja 4 strani IX. poglavja VKP(b) v 1300 izvodih
11. februarja 2 strani Slovenskega zbornika v 1100 izvodih
19. februarja 8 strani Slovenskega zbornika v 1100 izvodih
20. februarja 3 strani Slovenskega zbornika v 1100 izvodih
21. februarja 1 stran Slovenskega zbornika v 1100 izvodih
22. februarja 1 stran Slovenskega zbornika v 1100 izvodih

To, kar je zgoraj navedeno, seveda ni vse, kar je bilo razmnoženo v tem času v Centralni ciklostilni tehniki. V tehniki smo se namreč pri delu menjavali, jaz pa sem si beležil le tisto, kar je bilo razmnoženo v moji navzočnosti.

Vsi, ki smo takrat delali v ilegalnih tehnikah, smo bili vzgojeni v duhu najstrožje konspiracije. Nihče ni spraševal nikogar za tisto, kar ni bilo nujno, da je vedel. Doma n. pr. nisem nikdar povedal, kaj delam in kam hodim, včasih nisem bil tudi po več noči zaporedoma doma. Sicer so slutili, da delam nekaj za OF, vendar pa niso silili vame z vprašanji. Ko je bila pritegnjena k delu tehnike tudi sestra, to je bilo v mesecu januarju 1942, nisem vedel niti približno, v kateri tehniki dela. Vedel sem le, da dela v tehniki po tem, ker je prihajala zjutraj domov z rokami, umazanimi od ciklostilne barve.

V Centralni ciklostilni tehniki sem se kaj hitro uveljavil, ker sem poleg tov. Zornade najbolje obvladal »muhast« rotacijski ciklostilni stroj. Ta je bil namreč že precej izrabljen in smo ga morali nešteto krat popravljati, da smo dosegli željeno kvaliteto tiska.

Domnevam, da sem v mesecu januarju 1942 postal nekakšen namestnik tovariša Alberta Zornade. Bilo je to v času, ko smo zaradi potreb ilegalne tehnike izpraznili sobo v našem stanovanju, ki smo jo sicer redno zaradi materialnih težav oddajali podnajemnikom. Tedaj je pričel zahajati k nam poleg tov. Zornade in Ribičiča še Tonček Žerjal, ki je bil eden od glavnih organizatorjev tehnike v Ljubljani, tov. Jože Bradeško-Boštjan, ki je bil vodja rajonskih tehnik, pa tudi Zora Bravničar in še nekateri drugi. V tej sobi so bili kontakti in krajsji sestanki. Večkrat pa sta tudi v njej spala ali tov. Žerjal ali pa tov. Bradeško. Ko sem dobil prej omenjeno funkcijo, sem seveda dobil tudi nove naloge. Tov. Zornada me je povezal s trgovinami Prelog, Tičar in Bonač, kjer smo dobivali material za tehniko. Dalje sem imel posla z različni skladišči, kjer smo imeli vskladiščen različen tehnični material. Moja skrb je bila tudi, da sem v Centralno ciklostilno tehniko prenašal matrice, ki so se tipkale največ pri Mateličevih. Ti so imeli trgovino s pisalnimi stroji na Miklošičevi cesti (bivša tvrška »Torpedo«). Matrice je tipkala Desa Matelič. Večkrat pa sem dobival matrice tudi na raznih javkah, od katerih sta bili po mojem takratnem pričanju dve najvažnejši: trgovina Prelog, kjer je bila v službi tov. Ančka Golob (žena tov. Borisa Zihlerla) ter v pekarni Pavletič na Sv. Petra cesti, kjer je bila zaposlena kot prodajalka Darinka Židanek.

Iz tega časa se dobro spominjam, kako stroga disciplina je vladala v naših vrstah. Ko je v mesecu januarju ali februarju OF dala direktivo, da morajo vsi zavedni Ljubljanci v znak protesta proti okupatorju do kraja izprazniti ulice, sem moral prinesiti v tehniko matrice. Čas bojkota je bil določen med šesto in sedmo uro, ali med sedmo in osmo zvečer. V tem času razumljivo, tudi jaz nisem šel na ulico, pač pa sem takoj, ko je ta ura minila, brez oklevanja, kljub nevarnosti odšel proti Igriški ulici. Na ulicah je bilo namreč mnogo ljudi, katere so besni Italijani podili domov, jih legitimirali, preiskovali, psovali. Matrice sem imel skrite pod rokavom. Tudi mene je ustavil italijanski oficir, me nekajkrat usekal in pognal domov. Srečo sem imel, da me tisti večer niso preiskali kot mnoge druge.

Konec meseca februarja 1942 so Italijani uprizorili v Ljubljani velike racije. Blokiral so posamezne dele mesta, preiskovali stanovanja in odpeljali večino mladih ljudi v vojašnico. Tam so ugotavljali njihovo identiteto ter vsakogar, ki se jim je zdel sumljiv, zlasti pa tiste, na katere so jih opozorili narodni izdajalci, obdržali v kasarnah in jih poslali pozneje v internacijo. Kar nas je bilo delavcev v tehnikah, smo prejeli direktivo, da se moramo teh blokad, če je le mogoče, izogniti. Menda v začetku, ko so se te blokade pričele, smo se povsem po naključju znašli štirje tehniki v parku ob Kongresnem trgu. Midva s tov. Zornado sva hitela od kavarne »Zvezda« proti Wolfovi ulici. Tov. Mitja in tov. Boštjan pa sta bila na poti proti bivši Šentjakovski knjižnici. Nenadoma sva s tov. Markom zagledala kamione, s katerih so že skakali italijanski vojaki. Takoj sva vedela, koliko je ura. Z vso silo sva stekla proti Wolfovi ulici in se za las izmuznila obroču, ki se je že zapiral. Nisva se zmenila za kričanje italijanskih vojakov, naj se vrneva, kajti računala sva s tem, da najbrž ne bodo streljali za nama, ker je bilo na ulici mnogo ljudi. Tako sva se srečno izmazala. Kot sta še isti dan pripovedovala Mitja in Boštjan, sta se tudi onadva srečno izvlekla iz te kaše. Rešila sta se tako, da sta skočila v eno izmed stavb v bližini Šentjakobske knjižnice, odšla po stopnicah na podstrežje, splezala na streho ter tu počakala, da je nevarnost minila. Menda še isti dan smo se vsi štirje dobili v Okrožnem uradu, kjer smo se eno ali dve noči skrivali pred blokadami. Tu je bila zaposlena mati tov. Bradeška kot snažilka. Vsi štirje in menda še tov. Žerjal smo tukaj prebili varno tiste dni.

Ne spominjam se več natanko: ali prej ali pozneje po teh dogodkih se mi je primerilo, da sem nekoč spal doma in se naslednjega jutra znašel v blokadi. Dobro sem vedel, da ne smem pasti Italijanom v roke. Nisem se bal samo tega, da bi me v kasarnah lahko spoznal kdo od izdajalcev, s katerimi sem bil skupaj v partizanih, pač pa sem predvsem upošteval partijsko direktivo — ne pasti Italijanom v roke! Takrat so se namreč že pričeli dogajati primeri, da si nekateri tovariši niso prav nič

prizadevali izogniti se italijanskim racijam, ker so menili, da je bolje počakati konec vojne v internaciji, kot pa izvrševati težke in odgovorne naloge, ki so jim bile postavljene.

V našo hišo je prišlo morda kakih pet ali šest italijanskih vojakov. Ti so začeli preiskovati stanovanja najprej v petem nadstropju. Prežal sem pri vratih in gledal skozi kukalo, kaj se dogaja. Videl sem, kako so prišli vojaki iz petega nadstropja ter pozvonili pri sosednji stranki. Ko so jim tam odprli, so se vsi zdrenjali v stanovanje. Sestro sem takoj poslal, naj gre pogledat v peto nadstropje, če je vse čisto. Še preden so Italijani pozvonili pri nas, sem jaz že iz stanovanja tov. Hermine Janovsky, ki je bila v petem nadstropju, lezel skozi okno balkona na podstrešje, kjer sem počakal, da so Italijani nehali preiskovati našo hišo.

Poleg že prej navedenih nalog sem v tistem času opravljal tudi vrsto drugih poslov. Tov. Žerjal mi je dal v zvezo z neko delavnico, ki se je nahajala na dvorišču bivše tovarne Indus na cesti Sv. Petra. Tu sem naročal in prevzemal aktovke, ženske torbice in denarnice z dvojnimi dnovi, ki so služile ne samo za potrebe tehnike, temveč tudi za druge organizacije v Ljubljani. Dalje sem prevažal s triciklom ali ročnim vozičkom papir in drug tehnični material iz trgovin v skladišča ali tehnike. Vozil sem celo opeko za bunkerje. Čestokrat sem tudi risal naslove na matrice, ne samo za potrebe Centralne ciklostilne tehnike, temveč tudi za rajonske ciklostilne tehnike. To se je običajno dogajalo takrat, kadar je prišel v naše stanovanje spat tov. Boštjan.

Poleg sestre, ki je delala v ciklostilni tehniki v sedanji Čopovi ulici (kot sem izvedel po osvoboditvi), sta bila k delu pritegnjena tudi oče in mati. Spominjam se, da je oče iz narezanih kosov, približno pol centimetra debelega kartona zbil več sto škatlic za črke za neko ilegalno tehniko oziroma tiskarno.

Zadnje dni februarja oziroma v mesecu marcu sem postal nekakšen pomočnik Boštjana, ker od tega časa nisem več delal v Centralni ciklostilni tehniki. V to tehniko smo tik pred mojim odhodom dobili nov ciklostilni stroj znamke »Gesstetner«. Star ciklostilni stroj pa sem odpeljal takrat v trgovino tov. Majcna na Ižanski cesti. Ko sem v trgovini povedal dogovorjeno parolo, mi je tov. Majcen pomagal prenesti zaboj, v katerem se je nahajal ciklostilni stroj in že dotiskane strani Slovenskega zbornika v prostor, ki je bil za prodajalno. Rekel mi je, naj poskusim najti vhod v bunker ter mi pri tem pokazal steno, ob kateri so bile postavljene police do stropa. Zaman sem se mučil. Tovariš Majcen je stopil k steni ter pritisnil na del zidu, ki se je nahajal za policami. Kos zidu se je naenkrat umaknil in se na posebnih kolesčkih zapeljal kak meter nazaj. Zlezal sem skozi vhod, za katerim je bil ozek, toda dovolj visok prostor, v katerem bi bila lahko idealno urejena tehnika. Ta prostor še ni bil docela usposobljen za delo tehnike. Manjkala je miza, police za material ter pograd, na katerem bi bilo mogoče spati. Takrat sva se s tov. Majcnom dogovorila, kaj vse je treba pripraviti, da bi ta novo ustanovljena tehnika čimprej začela z delom. Toda že po nekaj dneh sem dobil naročilo, da moram vse skupaj, in stroj in vse drugo, spraviti takoj v Šiško k tovarišu Rihardu Knezu. Takrat seveda nisem vedel, da bo v ta bunker prišel Izvršni odbor OF. Zaboj sem naložil na sanke ter ga odpeljal čez Karlovski most, kjer me je za gradom že čakala tov. Milka Žižkarjeva, s katero sva skupaj prepeljala nevarenavor na stanovanje tov. Kneza v Dravljje.

Pri tov. Knezu sem nadaljeval z razmnoževanjem Slovenskega zbornika. 25. in 26. marca sva s tov. Knezom in njegovo ženo dotiskala nadaljnjih 16 strani v 1100 izvodih. (Podatki iz zapiskov.)

Toda tudi tukaj nismo mogli dokončati tiska tega Zbornika. Ciklostil je ostal pri tov. Knezu, delo na Zborniku pa se je nadaljevalo v drugi tehniki, in sicer pri tovarišu Nestlu Žganku v Jernejevi ulici v Šiški. Tako kot pri tov. Knezu je bila tudi tukaj moja naloga, da naučim nove tovariše v tehniki delati na ciklostilni rotacijski stroju. Tovariš Žgank je bil v obrtni delavnici, kjer so kromirali razne predmete. V delavnici si je izdelal le majhno skrivališče za ciklostilni stroj in barvo.

Delali pa smo ponoči v majhni sobici poleg delavnice. V svojem koledarčku sem si zabeležil, da smo 30. III. razmnožili 8 strani Slovenskega zbornika, 31. III. 16 strani, 1. IV. 2 strani, 2. IV. 6 strani in 3. IV. 4 strani, vse v 1100 izvodih. Večji del matric je takrat že razmnožil tov. Žgank, ki se je v delo hitro vpeljal. V tej tehniki sva s tovarišem Žgankom tudi razmnožila »Kratek tečaj za partizanske poveljnike« v nekako 250—280 izvodih. Glavo za matrico za to brošurico sem narisal sam po osnutku, ki sem ga prejel.

Iz te tehnike smo morali dotiskan material sproti odnašati v skladišča, ker v tehniki ni bilo primernega skrivališča. Nekaj materiala so odnesle kurirke, nekaj sem ga pa sam prepeljal z vozom k nekemu mizarju v Spodnji Šiški. Zadnje strani Slovenskega zbornika sem sam prepeljal v bivši Okrožni urad na Miklošičevi cesti, kjer je imela mati tov. Jožeta Bradeška neko zasilno skrivališče. Takrat sem imel veliko smolo. Velik zavoj dotiskanih strani, zavrtih v ovojni papir, sem peljal na kolesu po Celovski cesti mimo kavarne Evropa. Tu se mi je tik pred kavarno raztrgala vrstica, s katero je bil povezan ovoj, pa tudi ovojni papir se je na več mestih raztrgal. Za las je manjkalo, da se vse skupaj ni raztreslo po cesti. S kolesom sedaj nisem mogel več voziti dalje. Stopil sem s kolesa, prijel z rokami zavoj in vse skupaj odpeljal kar na moj dom v Beethovnovo ulico. Doma sem hitro previl zavoj, ga čez noč spravil na podstrešje in ga naslednji dan spravil na Okrožni urad.

Sedaj, ko so bile vse strani Slovenskega zbornika dotiskane, nas je čakala še velika naloga, da namreč vse te strani zvežemo skupaj v brošuro. To pa ni bilo lahko, kajti Slovenski zbornik je bil do takrat po obsegu največja stvar, ki so jo delale ciklostilne tehnike v Ljubljani. To nalogo smo rešili na ta način, da nam je menda tov. Kariš dal na razpolago svoje kletno stanovanje nekje na Mirju. Čez dan so tam prepeljali vse ciklostirane strani Slovenskega zbornika, tov. Mitja Ribičič pa mi je povedal, naj dvignem na Borštnikovem trgu v sodavičarskem podjetju na dvorišču (to je bilo naše znano skladišče) naslovno stran, tiskano v tiskarni. Ta zavoj sem pripeljal proti večeru v stanovanje tov. Kariša. Spominjam se, da me je tam že čakala tov. Aca Lušin ter še ena ali dve tovarišici. Ker v stanovanju ni bilo primerne mize, na katero bi lahko naložili velike kupe materiala, smo si pomagali na ta način, da smo obe omari prevrnili na posteljo in si tako naredili zasilno mizo. Z vsemi močmi smo hiteli z delom od večera do jutra in posrečilo se nam je, da smo zvezali oziroma speli skupaj vse izvode Slovenskega zbornika in jih spravili v pripravljene zaboje. Kdaj je prišel prvi Slovenski zbornik v kolportажno omrežje, ne morem točno reči, domnevam pa, da se je to zgodilo v mesecu maju 1942.

V letu 1942 je prevzel vodstvo ilegalnih tehnik v Ljubljani tov. Milan Škerlavaj-Petrač. Kdaj se je to zgodilo, ne morem točno reči, domnevam pa, da je to moralo biti pred februarjskimi blokadami. Spominjam se namreč, da smo prav v tisti noči, ko smo se nahajali skriti v Okrožnem uradu na Miklošičevi cesti s tovariši Mitjem Ribičičem, Albertom Zornadom, Jožetom Bradeškom in morda tudi Tončkom Zerjalom, govorili o tov. Petraču. Njega jaz nisem takrat поблиže poznal, ker tudi z njim nisem imel zvez.

Povedati moram, da smo v tistem času izvajali delavci ilegalnih tehnik razne akcije, predvsem akcije za nabavo potrebnih strojev, kakor pisalnih, ciklostilov, matric itd.

Tudi sam sem sodeloval pri dveh takih akcijah skupaj s tovarišico Danico Svetek in Mitjem Ribičičem.

Prvo akcijo smo izvedli menda v februarju ali marcu 1942 pri Pokojninskem zavodu v bivši Gajevi ulici (sedaj Kidričeva ulica). Na akcijo smo se odpravili neko nedeljo s svežnjem ponarejenih ključev in aktovkami, v katerih sta bila ovojni papir in vrstica. Uradni prostori Pokojninskega zavoda so bili v drugem nadstropju. Ko smo se vzpenjali po stopnicah, sem hodil zadnji, da bi se v primeru potrebe lahko umaknil. Mnogi prebivalci te hiše so me namreč poznali, saj sem stanoval v neposredni bližini. Naenkrat smo zaslišali, da nekdo prihaja po stopnicah navzdol. Danica in Mitja sta mirno nadaljevala svojo pot, jaz pa sem se umaknil v stransko

vežo. Ko so bile stopnice zopet proste, sem si za vsak primer nataknil očetova očala ter na hitro preuredil klobuk na način, kot so jih tedaj nosili ljubljanski gizdalini. Ko sem se vzpenjal po stopnicah, da bi dohitel Danico in Mitja, sem srečal Mitjo na stopnišču ter ga ogovoril. Ves prestrašen je odskočil — ni me namreč spoznal.

Železna vrata, ki ločijo stopnišče od uradnih prostorov Pokojninskega zavoda, smo hitro odprli s ponarejenimi ključi. Nato pa smo mirno pregledali pisarno za pisarno ter izbrali tri najboljše pisalne stroje. Zavili smo jih v ovojni papir, povezali z vrstico, nato pa v kratkih presledkih odšli z bogatim plenom vsak na svoj konec. Jaz sem stroj prenesel domov na stanovanje. Dobro se spominjam, da je bil to stroj znamke »Olivetti«.

Ta uspeh nas je ohrabil, da smo odšli na akcijo v uradne prostore Dopolavora na Miklošičevi cesti v stavbo, kjer je sedaj Dom sindikatov. Glavni cilj naše akcije je bil rotacijski ciklostilni stroj, ki ga pri prvi akciji nismo dobili. Bila je spet nedelja. Karabinjerji, ki so stali pri vratih in se pogovarjali, nas niso ustavili. S ponarejenimi ključi smo odprli vrata, ki so vodila v uradne prostore ter jih zaklenili za seboj. Nato smo začeli iskati. S ponarejenimi ključi smo prišli v vse sobe razen v eno, v kateri se je verjetno nahajal ciklostilni stroj. Jaz sem imel s seboj v aktovki nekaj orodja: kladivo, klešče, dleto, izvijač in pilo. Odločili smo se, da s silo vdremo v to sobo. Najprej smo zagrnilli okna, da nas straža iz nasproti ležeče sodne stavbe ne bi opazila. Jaz sem pričel z dletom dolbsti luknjo okoli ključavnice, Mitja pa je hodil po pisarnah, s črnim polival mize ter brskal, kaj bi se dalo odnesti oziroma porabiti za potrebe tehnike, Danica pa je bila na straži na hodniku. Že dobro uro sem se mučil okoli ključavnice, kar prihiti v sobo vsa preplašena Danica. Nekdo odklepa vrata! Vsem trem nam je srce pričelo razbijati in zastal dih! Gotovo smo izdani. Takrat sem imel pri sebi osebno legitimacijo s pravim imenom in prav tako Mitja. Prva misel mi je bila na material, ki sem ga imel skritega v raznih skrivališčih na svojem domu. Če nas dobijo Italijani v roke, nekaj časa ne smejo ugotoviti naše identitete. Zato sva z Mitjem svoji osebni legitimaciji hitro zmašila v neko špranjo ob zidu ter čakala, kaj se bo zgodilo. Na hodniku sva zaslišala korake. Z Mitjem sva stopila na hodnik in zagledala majhnega človeka srednjih let z očali. »Kaj delate tukaj?«, naju je nahrulil. Grozeče sva stopila tik do njega in povedala, da sva tukaj po nalogu OF. Danici, ki je tudi prišla za nama na hodnik, sva z roko pomignila, naj zgine, da bi vsaj lahko obvestila domače in vodstvo tehnike, kaj se nama je zgodilo. Možakar je pričel vpiti za Danico, naj počaka tukaj. Še tesneje sva stopila k njemu. Tedaj se je mož očitno ustrašil, kajti bila sva le dva proti nemu. Prišel je pripovedovati, da je zadolžen za kontrolo uradnih prostorov in da bo odgovarjal, če bi se kaj dogodilo. Rekla sva mu, da ni povzročene nobene škode ter ga peljala najprej v sobo, kjer ni bilo ničesar opaziti. Rekla sva mu tudi, naj si ogleda vse druge prostore, če kaj manjka. Medtem ko je hodil po pisarnah, sva hitro izpod špranje potegnili svoji osebni izkaznici ter jo urno ubrala po hodniku na stopnišče in mimo karabinjerjev na cesto.

Šele na Resljevi cesti sva se oddahnila, zadovoljna, da sva odnesla celo kožo, čeprav sva morala pustiti tam aktovko in orodje.